

Các triều đại Việt Nam (1/2)

Từ nhà nước đầu tiên đến triều Nguyễn: quyền lực tập trung dần, nền độc lập được giữ vững

1 khoảng TK VII – III TCN

- Nhà nước đầu tiên, đứng đầu là vua Hùng
- Kinh đô Phong Châu (Phú Thọ)
- Chia 15 bộ, có lạc hầu, lạc tướng
- Văn hoá Đông Sơn, trống đồng

257 - 179 TCN

- An Dương Vương (Thục Phán)
- Đóng đô ở Cổ Loa
- Thành Cổ Loa, nỏ Liên Châu
- 179 TCN bị Triệu Đà thôn tính

3 179 TCN - 938

- Bị các triều đại phương Bắc đô hộ
- Khởi nghĩa Hai Bà Trưng (40)
- Lý Bí lập nước Vạn Xuân (544)
- Ngô Quyền thắng Bạch Đằng (938)

4 939 – 965

- Ngô Quyền xưng vương, đóng đô Cổ Loa
- Kết thúc thời Bắc thuộc
- Bộ máy nhà nước còn đơn giản
- Sau 944 đất nước loạn 12 sứ quân

5 968 – 980

- Đinh Bộ Lĩnh dẹp loạn 12 sứ quân
- Xưng Hoàng đế, quốc hiệu Đại Cồ Việt
- Kinh đô Hoa Lư
- Niên hiệu Thái Bình (970)

6 980 – 1009

- Lê Hoàn lên ngôi khi Đinh Toàn còn nhỏ
- Kháng chiến chống Tống (981)
- Chia nước thành 10 đạo
- Lê Long Đĩnh mất năm 1009

7 1009 – 1225

- Lý Công Uẩn dời đô ra Thăng Long (1010)
- Quốc hiệu Đại Việt (1054)
- Văn Miếu (1070), Quốc Tử Giám (1076)
- Chống Tống 1075 – 1077

8 1226 - 1400

- Ba lần đánh thắng quân Mông – Nguyên
- Hội nghị Diên Hồng, Bạch Đằng 1288
- Vua nhường ngôi, làm Thái thượng hoàng
- Chữ Nôm phát triển, có Đại Việt sử ký

Các triều đại Việt Nam (2/2)

Từ nhà nước đầu tiên đến triều Nguyễn: quyền lực tập trung dần, nền độc lập được giữ vững

Tổng kết

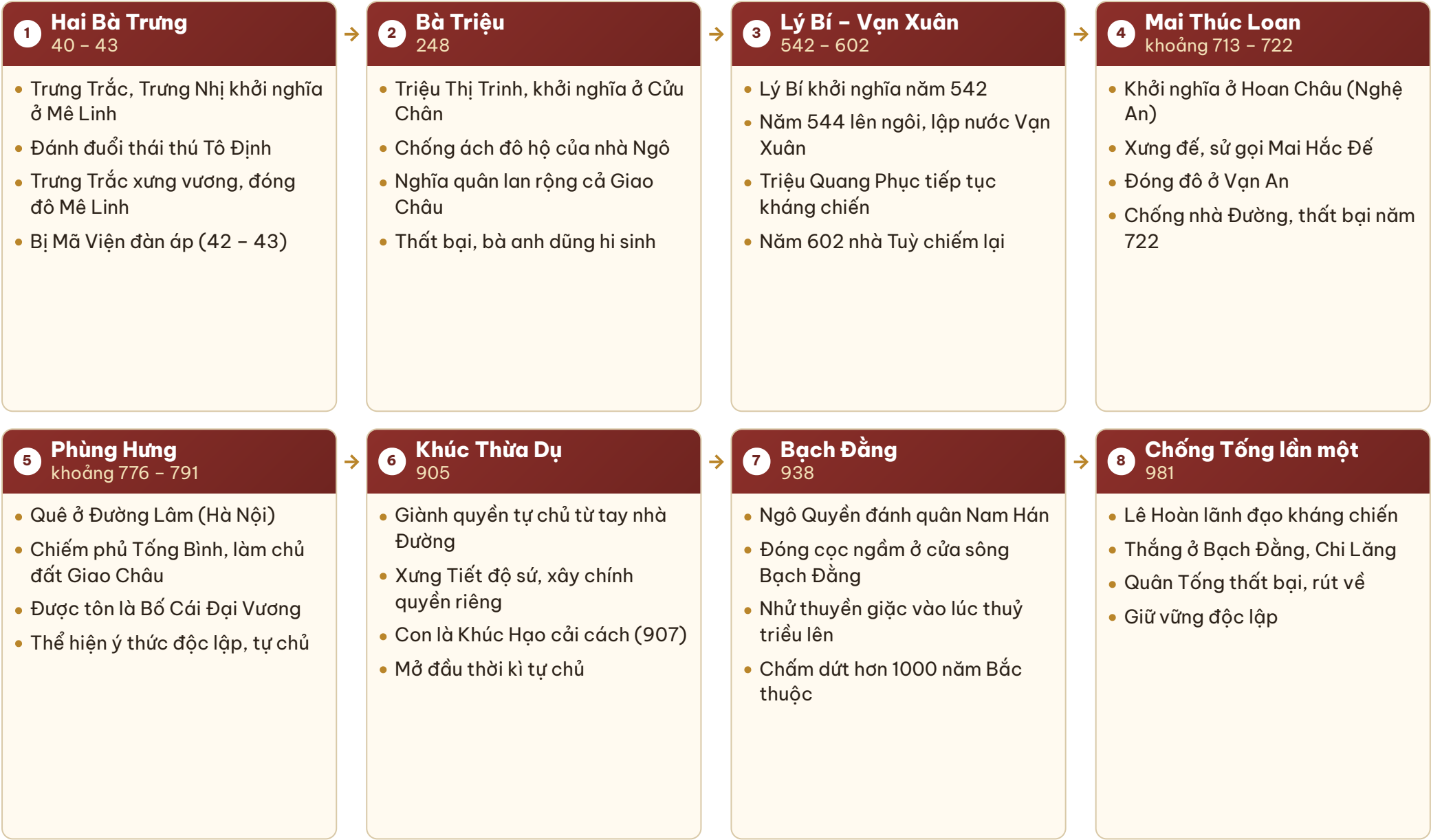
1. Nhà nước ngày càng hoàn chỉnh, quyền lực tập trung vào vua (quân chủ trung ương tập quyền).
2. Mỗi lần bị xâm lược, nhân dân lại đứng lên giành và giữ độc lập.
3. Luật pháp, giáo dục, văn hoá phát triển mạnh nhất thời Lý, Trần, Lê sơ.
4. Các mốc cần nhớ: 938, 1010, 1288, 1428, 1789, 1858, 1945.

Suy nghĩ

1. Vì sao Lý Công Uẩn dời đô ra Thăng Long?
2. Vì sao thời Lê Thánh Tông được coi là cực thịnh?
3. Vì sao triều Nguyễn không giữ được độc lập trước Pháp?

Khởi nghĩa và kháng chiến giữ nước (1/2)

Từ Hai Bà Trưng đến Quang Trung: những trận đánh giữ vững nền độc lập dân tộc

Khởi nghĩa và kháng chiến giữ nước (2/2)

Từ Hai Bà Trưng đến Quang Trung: những trận đánh giữ vững nền độc lập dân tộc

Tổng kết

- Truyền thống yêu nước và ý chí độc lập là sợi chỉ đỏ của lịch sử Việt Nam.
- Thắng lợi nhờ đoàn kết toàn dân, chiến lược khôn khéo, nhiều lần đánh vào thời điểm địch yếu.
- Các trận quyết định thường diễn ra trên sông, rừng núi quen thuộc: Bạch Đằng, Chi Lăng, Đống Đa.
- Mốc cần nhớ: 40, 938, 981, 1077, 1288, 1427, 1789.

Suy nghĩ

- Vì sao cuộc kháng chiến thời Trần ba lần đều thắng?
- Bạch Đằng 938 và 1288 giống nhau ở điểm nào?
- Vì sao Lý Thường Kiệt đánh trước sang đất Tống?

Nhân vật tiêu biểu (1/2)

Những con người làm nên các bước ngoặt của lịch sử Việt Nam

1

Hai Bà Trưng
thế kỉ I

- Khởi nghĩa năm 40, chống nhà Hán
- Trưng Trắc xưng vương
- Mở đầu truyền thống nữ anh hùng
- Biểu tượng bất khuất của dân tộc

→

2

Ngô Quyền
898 – 944

- Thắng quân Nam Hán ở Bạch Đằng (938)
- Xưng vương năm 939
- Kết thúc thời Bắc thuộc
- Xây nền độc lập lâu dài

→

3

Đinh Bộ Lĩnh
924 – 979

- Dẹp loạn 12 sứ quân
- Lên ngôi Hoàng đế năm 968
- Quốc hiệu Đại Cồ Việt
- Đóng đô ở Hoa Lư

→

4

Lê Hoàn
941 – 1005

- Lập nhà Tiền Lê (980)
- Đánh thắng quân Tống năm 981
- Tổ chức lại bộ máy nhà nước
- củng cố nền độc lập

5

Lý Công Uẩn
974 – 1028

- Lập nhà Lý năm 1009
- Chiếu dời đô, ra Thăng Long (1010)
- Mở ra thời kì thịnh trị
- Đặt nền cho Đại Việt phát triển

→

6

Lý Thường Kiệt
1019 – 1105

- Chỉ huy cuộc kháng chiến chống Tống
- Tiến công phá thành Ung, Khâm, Liêm
- Xây phòng tuyến Như Nguyệt
- Bài thơ Nam quốc sơn hà

→

7

Trần Hưng Đạo
1228? – 1300

- Quốc công tiết chế ba lần kháng Nguyên
- Soạn Hịch tướng sĩ, Binh thư yếu lược
- Chỉ huy trận Bạch Đằng 1288
- Được tôn là Đức Thánh Trần

→

8

Hồ Quý Ly
1336 – 1407

- Lập nhà Hồ năm 1400
- Cải cách mạnh mẽ nhiều mặt
- Phát hành tiền giấy, hạn điền
- Đề cao chữ Nôm, thất bại trước nhà Minh

Sơ đồ 3 / 10

Nhân vật tiêu biểu (2/2)

Những con người làm nên các bước ngoặt của lịch sử Việt Nam

Cận – hiện đại 1858 – 1986 (1/2)

Từ mất nước đến giành độc lập, thống nhất và đổi mới

1 Pháp xâm lược 1858 – 1884

- 1858 nổ súng ở Đà Nẵng
- 1862 hiệp ước Nhâm Tuất
- 1883 – 1884 hiệp ước Hác-măng, Pa-tơ-nốt
- Triều Nguyễn đầu hàng, mất độc lập

2 Phong trào Cần Vương 1885 – 1896

- Vua Hàm Nghi ra Chiếu Cần vương
- Khởi nghĩa Hương Khê (Phan Đình Phùng)
- Khởi nghĩa Ba Đình, Bãi Sậy
- Thất bại vì thiếu đường lối mới

3 Yêu nước đầu thế kỉ XX 1905 – 1925

- Phong trào Đông du (Phan Bội Châu)
- Duy Tân, Đông Kinh Nghĩa Thục
- Khởi nghĩa Yên Thế (Hoàng Hoa Thám)
- Khủng hoảng đường lối cứu nước

4 Tìm đường cứu nước 1911 – 1930

- 1911 Nguyễn Tất Thành ra đi
- 1920 đọc Luận cương của Lê-nin
- 1925 lập Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên
- Chuẩn bị về tư tưởng, tổ chức

5 Thành lập Đảng 1930

- Hội nghị hợp nhất đầu năm 1930 (Hương Cảng)
- Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời
- Cương lĩnh chính trị đầu tiên
- Cách mạng có đường lối đúng đắn

6 Xô viết Nghệ – Tĩnh 1930 – 1931

- Công nông nổi dậy ở Nghệ An, Hà Tĩnh
- Lập chính quyền Xô viết kiểu mới
- Bị Pháp đàn áp đẫm máu
- Là cuộc tổng diễn tập đầu tiên

7 Mặt trận Dân chủ 1936 – 1939

- Đấu tranh đòi dân sinh, dân chủ
- Kết hợp công khai và bí mật
- Mặt trận Dân chủ Đông Dương
- Tập hợp lực lượng yêu nước

8 Mặt trận Việt Minh 1939 – 1945

- Hội nghị Trung ương 8 (5 – 1941)
- Thành lập Mặt trận Việt Minh
- Xây dựng căn cứ địa, lực lượng vũ trang
- Chuẩn bị tổng khởi nghĩa

Cận – hiện đại 1858 – 1986 (2/2)

Từ mất nước đến giành độc lập, thống nhất và đổi mới

9 Cách mạng tháng Tám 1945

- Nhật đầu hàng Đồng minh (15 – 8)
- Tổng khởi nghĩa giành chính quyền
- 2 – 9 – 1945 đọc Tuyên ngôn Độc lập
- Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hoà ra đời

10 Toàn quốc kháng chiến 1946

- Pháp quay lại xâm lược
- 19 – 12 – 1946 Lời kêu gọi toàn quốc kháng chiến
- Kháng chiến toàn dân, toàn diện, trường kì
- Cuộc chiến mở đầu ở Hà Nội

11 Việt Bắc và Biên giới 1947 – 1950

- Thu – đông 1947 thắng ở Việt Bắc
- Phá tan cuộc tiến công của Pháp
- Thu – đông 1950 chiến dịch Biên giới
- Ta nắm quyền chủ động

12 Điện Biên Phủ 1954

- Chiến dịch từ 13 – 3 đến 7 – 5 – 1954
- Chiến thắng lịch sử của quân dân ta
- Hiệp định Giơ-ne-vơ (7 – 1954)
- Miền Bắc hoàn toàn giải phóng

13 Kháng chiến chống Mỹ 1954 – 1975

- Đồng khởi (1959 – 1960), Mặt trận Dân tộc giải phóng
- Hiệp định Pa-ri (1973)
- Miền Bắc xây dựng, chi viện miền Nam
- Hai miền cùng chiến đấu

14 Đại thắng mùa Xuân 1975

- Chiến dịch Tây Nguyên, Huế – Đà Nẵng
- Chiến dịch Hồ Chí Minh (26 – 4 đến 30 – 4)
- Sài Gòn giải phóng ngày 30 – 4 – 1975
- Thống nhất đất nước (1976)

15 Đổi mới 1986

- Đại hội VI của Đảng (12 – 1986)
- Chuyển sang kinh tế thị trường
- Mở cửa, hội nhập quốc tế
- Đời sống nhân dân được cải thiện

Tổng kết

1. Con đường cứu nước chuyển từ phong kiến, tư sản sang cách mạng vô sản.
2. Đảng ra đời năm 1930 là bước ngoặt quyết định của cách mạng.
3. Cách mạng tháng Tám 1945, Điện Biên Phủ 1954 và đại thắng mùa Xuân 1975 là ba mốc lớn.
4. Đổi mới 1986 mở ra thời kì phát triển và hội nhập.

Suy nghĩ

1. Vì sao các phong trào Cần Vương thất bại?
2. Vì sao Cách mạng tháng Tám thành công nhanh?
3. Ý nghĩa lịch sử của Điện Biên Phủ?

Tổ chức nhà nước qua các thời

Từ nhà nước sơ khai đến bộ máy tập quyền, rồi chính quyền dân chủ cộng hoà

Tổng kết

- Từ nhà nước sơ khai, bộ máy tiến tới trung ương tập quyền, mạnh nhất thời Lê Thánh Tông và Minh Mạng.
- Mô hình dựa vào Nho giáo, nhưng vẫn có nét riêng của Đại Việt (làng xã, ngụ binh ư nông).
- Năm 1945 là bước ngoặt chuyển từ quân chủ sang dân chủ cộng hoà.

Suy nghĩ

- Vì sao Lê Thánh Tông bỏ chức tể tướng?
- Chế độ Thái thượng hoàng có tác dụng gì?
- Điểm mới của nhà nước năm 1945 so với phong kiến?

Giáo dục và thi cử

Từ Văn Miếu đến Bình dân học vụ: việc học luôn được coi là quốc sách

Tổng kết

- Giáo dục Nho học phát triển mạnh nhất từ Lý đến Lê sơ, tạo ra tầng lớp trí thức lớn.
- Thi cử là con đường chọn nhân tài cho bộ máy nhà nước.
- Đầu thế kỉ XX giáo dục cũ chấm dứt, thay bằng giáo dục hiện đại và chữ Quốc ngữ.

Suy nghĩ

- Vì sao Văn Miếu – Quốc Tử Giám có vai trò quan trọng?
- Dựng bia tiến sĩ nhằm mục đích gì?
- Chữ Quốc ngữ giúp gì cho phong trào yêu nước?

Kinh tế và ruộng đất

Từ nông nghiệp lúa nước đến công cuộc Đổi mới

Tổng kết

- Nông nghiệp lúa nước là nền tảng; ruộng đất là vấn đề trung tâm của mọi thời kì.
- Quý tộc, địa chủ ngày càng chiếm nhiều ruộng đất, nhà nước phải hạn chế (Hồ Quý Ly, Lê Thánh Tông).
- Thời thuộc Pháp kinh tế bị lệ thuộc; Đổi mới 1986 mở ra thời kì phát triển mới.

Suy nghĩ

- Vì sao Hồ Quý Ly hạn điền, hạn nô?
- Phép quân điền có tác dụng gì?
- Vì sao Khoán 10 giúp nông nghiệp phát triển?

Kinh đô qua các thời

Mỗi lần dời đô là một chiến lược: dựa vào thế đất, thế nước và nhu cầu phát triển

Tổng kết

- Kinh đô chọn nơi thuận lợi về địa thế để vừa phòng thủ vừa phát triển.
- Thăng Long (Hà Nội) là kinh đô lâu dài nhất, từ 1010.
- Các di sản: Hoàng thành Thăng Long, Thành nhà Hồ, Cố đô Huế.

Suy nghĩ

- Vì sao Lý Công Uẩn rời Hoa Lư ra Thăng Long?
- Vì sao Hồ Quý Ly chọn Tây Đô?
- Vì sao Quang Trung chọn Phú Xuân?

Các cuộc cải cách

Mỗi thời đều tìm cách đổi mới để tự cường, thành công và thất bại đều để lại bài học

1 Khúc Hạo 907

- Cải cách để củng cố quyền tự chủ
- Chia lại các đơn vị hành chính
- Định lại thuế ruộng, sổ hộ khẩu
- Chính sách khoan dân

2 Hồ Quý Ly 1400 – 1407

- Hạn điền, hạn nô
- Phát hành tiền giấy
- Cải cách giáo dục, thi cử
- Thất bại vì thiếu ủng hộ của dân và quý tộc

3 Lê Thánh Tông 1460 – 1497

- Bỏ chức tể tướng, tăng quyền vua
- Chia 13 đạo thừa tuyên
- Luật Hồng Đức
- Mở rộng giáo dục, thi cử

4 Quang Trung 1788 – 1792

- Chiếu khuyến nông
- Chiếu lập học
- Đề cao chữ Nôm
- Mất sớm, cải cách dang dở

5 Minh Mạng 1831 – 1832

- Chia nước thành 30 tỉnh
- Cải cách hành chính tập quyền
- Lập Cơ mật viện (1834)
- Củng cố quyền lực hoàng đế

6 Nguyễn Trường Tộ 1860 – 1870

- Dâng nhiều bản điều trần
- Đề nghị mở cửa, học kỹ thuật phương Tây
- Cải cách giáo dục, kinh tế
- Triều đình bảo thủ không thực hiện

7 Duy Tân đầu thế kỉ XX 1905 – 1908

- Phan Châu Trinh, Lương Văn Can
- Đông Kinh Nghĩa Thục (1907)
- Mở trường, bài trừ hủ tục
- Bị Pháp đàn áp

8 Đổi mới 1986

- Đại hội VI của Đảng
- Chuyển sang kinh tế thị trường định hướng XHCN
- Mở cửa, hội nhập
- Đạt nhiều thành tựu lớn

Tổng kết

1. Cải cách thành công khi có đường lối đúng và được nhiều người ủng hộ.
2. Cải cách thất bại thường do quá nóng vội, bị giai cấp cầm quyền cản trở hoặc vì kẻ thù xâm lược.
3. Đổi mới 1986 kế thừa tinh thần cải cách, kết hợp truyền thống với thời đại.

Suy nghĩ

1. Vì sao cải cách Hồ Quý Ly thất bại?
2. Vì sao đề nghị của Nguyễn Trường Tộ không được thực hiện?
3. Đổi mới 1986 khác gì các cuộc cải cách trước?

Hoàng Sa – Trường Sa của Việt Nam

Chủ quyền biển đảo qua tư liệu, bản đồ và hoạt động của nhà nước Việt Nam qua các thời

Tổng kết

1. Hoàng Sa, Trường Sa là một phần lãnh thổ của Việt Nam, được xác lập và thực thi liên tục từ nhiều thế kỉ.
2. Bằng chứng gồm tư liệu, bản đồ, hoạt động nhà nước, đặc biệt dưới triều chúa Nguyễn và nhà Nguyễn.
3. Việt Nam kiên trì giải quyết bất đồng bằng biện pháp hoà bình, theo luật pháp quốc tế.

Suy nghĩ

1. Hãy kể ba loại bằng chứng lịch sử về chủ quyền?
2. Vì sao đội Hoàng Sa có ý nghĩa pháp lí?
3. Công ước UNCLOS 1982 quy định gì về vùng biển?